

DA JAVNE NABAVKE POSTANU JAVNE

Preporuke za izmjene Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine

I DIO - Opšte odredbe

Izmjenama u ovom dijelu Zakona o javnim nabavkama potrebno je izvršiti dodatno usklađivanje sa Direktivama Evropske unije iz 2014. godine (2014/23/EK, 2014/24/EK i 2014/25/EK), a vezano za uvođenje novih definicija i instrumenata, izmjene postojećih, reviziju izuzeća od Zakona i drugo, a naročito:

- U definicije pojmova uvesti pojam *nepravilne ponude* koja se odnosi na ponudu koja nije u skladu sa tenderskom dokumentacijom, koja je primljena nakon isteka roka za predaju, kada postoji dokaz za tajni sporazum ili korupciju ili za koju su javni naručitelji ustanovili da je izuzetno niske vrijednosti (u skladu sa Nacrtom ZIDZJN);
- S ciljem profesionalizacije u javnim nabavkama, definisati i razraditi pojam *službenika za javne nabavke* (u skladu sa Nacrtom ZIDZJN);
- Uvesti koncept (troška) *životnog vijeka* radi boljeg integrisanja ekoloških pitanja u procedure javnih nabavki (u skladu sa Nacrtom ZIDZJN);
- U okviru izuzeća od Zakona (član 10. ZJN) ukinuti odredbe po kojima se ugovori o koncesijama i ugovori o javno'privatnom partnerstvu automatski izuzimaju iz ZJN, i druga usklađivanja sa direktivama iz 2014. godine;

II DIO - Tok postupka javne Nabavke

- U cilju stimulacije učešća malih i srednjih preduzeća u postupcima javnih nabavki, a što je jedan od strateških pravaca direktiva EU iz 2014. godine, potrebno je redefinisati važeće odredbe Zakona koje se tiču podjele nabavki na LOT-ove, čineći ih u većoj mjeri obavezujućim;
- Radi boljeg planiranja i pripreme postupaka javnih nabavki, potrebno je uvesti obavezu prethodne analize tržišta za sve postupke javnih nabavki, te bolje definisati odredbe o prethodnim konsultacijama, na način da one za nabavke iznad određene vrijednosti budu javne, čime bi se podstakla aktivna i pravična konkurencija, te umanjile mogućnosti za sukob interesa;
- Imajući u vidu aktuelnu zakonsku nedorečenost, a na tragu Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama ZJN, potrebno je uvesti nove odredbe Zakona koje se odnose na Plan javnih nabavki, kojima se na konzistentan način uređuju sledeća pitanja (u skladu sa Nacrtom ZIDZJN):
  - forma i detaljan sadržaj plana javnih nabavki, sa precizno određenim kategorijama, uključujući i postupke male vrijednosti (konkurentski zahtjev i direktni sporazum);
  - obavezno objavljivanje Plana na Portalu javnih nabavki i to najkasnije 30 dana od dana usvajanja budžeta, odnosno finansijskog plana. Ova obaveza se treba odnositi i na sve izmjene i dopune plana;

DA JAVNE NABAVKE POSTANU JAVNE

- U slučajevima kada se zbog probijanja roka o usvajanju budžeta/finansijskog plana institucije finansiraju na osnovu odluke o privremenom finansiranju, ove institucije-ugovorni organi bi trebali biti obavezni objavljivati Privremeni plan javnih nabavki, na Portalu JN.
- Za nabavke koje nisu sadržane u inicijalnom planu, jer ih iz opravdanih razloga nije bilo moguće planirati, potrebno je dodatno naglasiti obavezu usvajanja izmjena i dopuna plana, uz obavezu pisanog obrazloženja zašto je došlo do predmetnih izmjena i dopuna;
- Odredbe koje se odnose na okvirne sporazume bi trebalo dodatno precizirati, kao i razmotriti načine preveniranja zloupotreba koje se dešavaju u praksi, a odnose se na neprikladno mijenjanje pojedinačnih cijena i količina, mimo onih kojima je sklapanje okvirnih sporazuma svrha.
- U skladu sa planovima AJN za nadogradnju Portala javnih nabavki i dobrim praksama i standardima u Evropskoj uniji, ugovorni organi bi trebali objavljivati odluke o dodjeli i odluke o poništenju postupaka za sve postupke, formu realizacije ugovora, integralne tekstove ugovora, te svih izmjena i dopuna ugovora u toku realizacije na jedinstvenom Portalu javnih nabavki, odnosno njegovom javno dostupnom dijelu. Ove obaveze bi trebale biti u skladu sa propisima o slobodnom pristupu informacijama, kao i propisima o zaštiti ličnih podataka.
- U pravcu daljeg razvoja elektronskih nabavki, a u skladu sa EU direktivama, izmjene Zakona i podzakonskih akata bi trebale omogućiti elektronsko odvijanje svih faza postupaka;
- U skladu sa direktivama EU, dobrim praksama i međunarodnim inicijativama (Partnerstvo za otvorenu vlasti i druge), tendersku dokumentaciju za sve postupke treba učiniti dostupnom javnosti na Portalu JN. Na ovaj način se dosljedno primjenjuje princip transparentnosti, kao i olakšava šira društvena, kao i svaka druga kontrola postupaka (na tragu Nacrta ZIDZJN);
- Odredbe koje se tiču sukoba interesa i korupcije bi trebalo osnažiti i detaljnije precizirati, naročito imajući u vidu definicije direktiva o sukobu interesa (doradom odredbi Nacrta ZIDZJN);
- Dodatno bi trebalo uvesti odredbe kojima se onemogućuju ugovorni organi da za istu predmetnu nabavku istovremeno provode više od jednog postupka, kao i da se zbog neadekvatno pripremljene tenderske dokumentacije ograničava aktivna i pravična konkurencija u otvorenom postupku, a ugovori zaključuju putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja, sa dobavljačima sa kojima je postojala prethodna saradnja na predmetnim nabavkama.
- Zbog zakonske nedorečenosti i zloupotreba u praksi, potrebno je uvođenje minimalnog roka za dostavljanje ponuda za postupak konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda, na način da ovaj rok nije u koliziji sa rokovima za ostvarivanje pravne zaštite u postupcima javnih nabavki (na tragu Nacrta ZIDZJN);

DA JAVNE NABAVKE POSTANU JAVNE

- Potrebno je proširiti ovlaštenja Agencije za javne nabavke da provode monitoring svih faza u ciklusu nabavke, kao i adekvatno kapacitirati Agenciju za taj posao (u skladu sa Nacrtom ZIDZJN);
- U skladu sa direktivama EU i praksama zemalja u okruženju, a zbog primjećениh zloupotreba od strane privrednih subjekata, potrebno je ojačati ulogu tijela za zaštitu konkurencije u javnim nabavkama, naročito u pogledu tzv zabranjenih sporazuma;

III DIO Pravna zaštita

- Nophodno je proširiti odredbe o aktivnoj legitimaciji i na druge javne institucije kojima je nadležnost zaštita javnog interesa, na način da to ne ugrožava efikasnost pravne zaštite;
- U postupcima pravne zaštite potrebno je bolje izbalansirati odgovornost ponuđača i ugovornih organa, a naročito odgovornih lica u ugovornim organima, i to posebno u dijelu koji se tiče postupanja ugovornih organa sa žalbama, visokim iznosima naknada na žalbe za ponuđače, te izuzetno niskim kaznama u okviru prekršajnih odredbi;
- Sve prethodne izmjene Zakona o javnim nabavkama koje nose nove obaveze i odgovornosti za učesnike u postupcima, trebaju se odraziti i na sistem pravne zaštite – proširivanjem i osnaživanjem prekršajnih odredbi, definisanjem krivične odgovornosti za teže povrede zakona, uz definisanje posebnog krivičnog djela zloupotrebe u javnim nabavkama (ovo poslednje prema modelu iz Nacrta ZIDZJN).

